

DEMENSHANDLEPLAN

Slagelse Kommune | 2019

Forord

Et trygt og værdigt liv, når hukommelsen svigter

Demenssygdom er en hastigt voksende folkesygdom. Nationalt Videnscenter for Demens har estimeret, at der vil ske en fordobling af antallet af mennesker med demens frem mod 2040. I Slagelse Kommune har vi en lang række tilbud og indsatser, så mennesker med en demenssygdom og deres pårørende kan leve et aktivt og trygt liv længst muligt.

Når man rammes af demens kan et af de første tegn være, at mentale funktioner som hukommelse, koncentration, rumopfattelse, sprogfærdighed eller problemløsning begynder at svigte.

Demens er en sygdom, som ikke kun rammer den enkelte. Den rammer hele familien. Derfor bliver den også kaldt for de pårørendes sygdom. Fælles for pårørende til mennesker med en demenssygdom er oplevelsen af et tab, som kan være svært at håndtere.

Det kræver meget tid at drage omsorg for og pleje et menneske med en demenssygdom. En ting er den reelle tid, som opgaverne med at pleje den demensramte tager. Noget andet er tankerne og bekymringerne, som altid er der.

I samarbejde med dem, der er allertættest på mennesker med en demenssygdom har vi derfor lavet en handleplan, som sætter fokus på demensindsatsen i Slagelse Kommune. I fællesskab skal vi give mennesker med demenssygdom og deres pårørende et trygt og værdigt liv ved at understøtte mulighederne for at leve et godt liv med en demenssygdom. Det gør vi ved at møde mennesker med demens med forståelse og som hele mennesker med egne ønsker og behov. For selvom hukommelsen svigter, og sproget måske på sigt forsvinder, så betyder det ikke, at mennesket bag sygdommen er forsvundet. I tæt samspil med familie, netværk, frivillige, lokalsamfundet og de professionelle skal vi understøtte og medvirke til, at mennesker med demens stadig kan leve og deltage i livets fællesskaber.

Forebyggelses- og Seniorudvalget

Ali Yavuz

Unnie L. B. Oldenburg

Anders Nielsen

Jimmi Jørgensen

Jørn-Ole Didriksen

Ann Sibbern

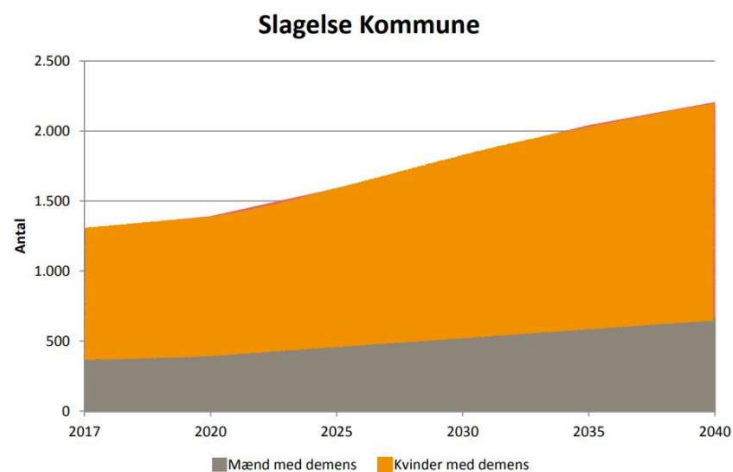
Helle Jacobsen

Indledning

Der findes ingen tal, som præcist viser, hvor mange mennesker der har en demenssygdom. Men det skønnes, at cirka 89.000 personer i Danmark har demens. Det er langt fra alle, der bliver diagnosticeret. I 2015 var der registreret 36.000 personer over 65 år og 3.000 personer under 65 år med en demensdiagnose (Kilde: Nationalt Videnscenter for Demens). Demens berører ikke kun personen med demens, men i høj grad også de pårørende. Op imod 300.000-400.000 mennesker i Danmark er nære pårørende til en person, der lider af en demenssygdom. På landsplan forventes en stigning i antallet af personer med demens på ca. 80 % over de næste 25 år. I Slagelse Kommune betyder det, at antallet af personer med demens forventes at stige fra cirka 1.303 personer i 2017 til 2.206 personer i 2040.

Vi ønsker med denne demenshandleplan at sætte retning for demensindsatsen i Slagelse Kommune i de kommende år.

Kilde: Nationalt Videnscenter for Demens. Forekomst af demens hos ældre i Danmark. Region Sjælland og 17 kommuner 2017-2040

Demenshandleplanen skal sikre, at mennesker med demens i Slagelse Kommune og deres pårørende kan leve et aktivt og trygt liv længst muligt.

Demenshandleplanen er udarbejdet i samarbejde med dem, der er allertættest på mennesker med demens. Det er repræsentanter fra hjemmeplejen, sygeplejen, plejecentrene, aktivitetscentre, demenskonsulenter, Ældreråd, Pårørendeforeningen for borgere med demens og Alzheimerforeningen, der alle har ydet et vigtigt bidrag til at formulere behovene hos mennesker med demens og deres pårørende. Derudover er der lavet interviews med pårørende til borgere med demens. Denne handleplan er et resultat af alle disse input.

Handleplanen er ikke udtømmende, men skal læses som en handleanvisning for, hvordan vi vil arbejde med demensindsatsen i Slagelse Kommune

HVAD ER DEMENS?

Demens betyder, at de mentale færdigheder bliver svækket på grund af sygdom i hjernen. Den hyppigste årsag til demens er Alzheimers sygdom, som mindst halvdelen af alle mennesker med demens lider af. Der er dog mere end 200 forskellige sygdomme, som kan medføre demens.

NØGLEORD

Nøgleord for demensindsatsen i Slagelse Kommune:

Sammenhæng

Livskvalitet

Tryghed

Respekt

Individuel

Ressourcer

Tålmodighed

Selvbestemmelse

Tillid

Indsatsområde 1

Tidlig opsporing, udredning og behandling

En begyndende demenssygdom kan være svær at få øje på – og ofte kan de tidlige tegn på demens forveksles med tegn på andre sygdomme.

En rettidig og korrekt diagnose er afgørende for, at kommunen og andre instanser kan sætte ind med den rette støtte, behandling og pleje. En tidlig demensdiagnose kan samtidig gøre en positiv forskel for relationen mellem personen med demens og dennes pårørende. På den måde øger en tidlig demensdiagnose muligheden for, at mennesker med demens kan klare hverdagen og har mulighed for at indgå i meningsfulde aktiviteter så længe som muligt. Personalet i Slagelse Kommune skal derfor kende til tidlige tegn på demens og kunne motivere borgere og deres pårørende til at blive tidligt udredt og komme i behandling.

Det er vigtigt, at plejepersonalet er med til at understøtte, at brugen af antipsykotisk medicin til mennesker med demens nedsættes. På plejecentrene har der i 2019 været fokus på medicingennemgang. Formålet er at nedsætte forbruget af antipsykotisk medicin og tilbyde alternative indsatser til lægemidler.

MÅL

- Mennesker med symptomer på demens informeres om og støttes til at blive udredt og få den rette behandling.
- Medarbejdere tæt på borgeren og de pårørende kender til de ti tidlige tegn på demens, og de ved, hvilke tilbud de kan henvise borgeren til, og hvordan de støtter borgeren, hvis de opdager tegn på demens.

Det sikrer vi ved:

- Undervisning og information til personale i berøring med borgere med demens, fx hjemmepleje, plejecentre, aktivitetscentre, forebyggelseskonsulenter og øvrigt frontpersonale
- Implementering af værktøj til tidlig opsporing af demens hos personale i berøring med borgere med demens
- Styrkelse af det tværsektorielle samarbejde og udvikling af samarbejdet mellem de fagpersoner, som borgeren møder i sit sygdomsforløb
- Let tilgængelig information til pårørende og borgere med demens om tidlige tegn på demens samt udredning og behandlingsmuligheder, fx gennem kontakt til demenskonsulenterne
- Fortsat fokus på at nedsætte brugen af antipsykotisk medicin til borgere med demens i tæt samarbejde med almen praksis.

Indsatsområde 2

Høj kvalitet i demensplejen

Mennesker med demens er lige så forskellige som alle andre mennesker. Fælles er dog, at afhængigheden af hjælp og støtte fra andre bliver større, efterhånden som sygdommen udvikler sig.

En individuelt tilrettelagt, kvalificeret og kompetent demenspleje er med til at øge livskvalitet og trivsel for borgere med demens. Personalet skal derfor have et højt videns- og kompetenceniveau indenfor området.

Slagelse Kommune har i flere år haft fokus på høj kvalitet i demensplejen. I 2018 og 2019 har næsten tusind medarbejdere og en lang række ledere deltaget i et kompetenceløft i demens. Plejepersonalet anvender den personcentrerede omsorgsmodel, som handler om at møde det enkelte menneske der, hvor det er, og forstå symptomer og adfærd ud fra borgernes perspektiv. Denne tilgang danner grundlag for, at personalet kan tilpasse rammer, struktur og relationer til borgerens behov.

Det har også stor betydning for kvaliteten i demensplejen, at fagpersoner arbejder tæt sammen om og med borgeren. Det er med til at øge oplevelsen af sammenhæng for borgerne. Derfor har en del af kompetenceløftet også handlet om at uddanne demensnøglepersoner på alle plejecentre og i alle hjemmeplejeområder. De skal blandt andet være med til at sikre vidensdeling og samarbejde på tværs.

MÅL

- Borgere med demens og deres pårørende oplever en koordineret demenspleje af høj kvalitet i et sammenhængende forløb.
- Plejepersonalet er opdateret på den nyeste viden indenfor demens, kender kommunens tilbud og arbejder ud fra den personcentrerede omsorgsmodel.

Det sikrer vi ved:

- Et systematisk og kontinuerligt fokus på kompetenceudvikling af medarbejdere, der er i berøring med borgere med demens
- Tydeligt beskrevne arbejdsgange for overlevering af information og opgaver mellem hjemmepleje og plejecentre, når en borger med demens flytter på plejecenter
- Fortsat uddannelse og opkvalificering af demensnøglepersoner på alle plejecentre og i alle hjemmeplejeområder
- Tydelighed omkring, hvem der er kontaktperson for borgeren
- Et team af faste hjælpere til borgere, der modtager hjemmepleje
- Aktiv brug af livshistorier i demensplejen
- En åben dialog med borgeren og dennes pårørende om ønsker til en værdig afslutning på livet.

Indsatsområde 3

Fokus på støtte og rådgivning

At få konstateret en demenssygdom har betydning både for den syge og den pårørende.

At være pårørende til et menneske med demens kan medføre en psykisk belastning, tristhed og bekymring. Pårørende kan derfor have brug for støtte, rådgivning og aflastning.

Den sygdomsramte har også et øget behov for støtte til at opretholde hverdagen, som den var før sygdommen. Det er vigtigt med genkendelighed.

I Slagelse Kommune er der ansat fire demenskonsulenter, der støtter, rådgiver og vejleder borgere med demens og deres pårørende. Derudover har kommunen tre daghjem, som er et tilbud til borgere med demens med aktiviteter tilpasset den enkelte.

Velfærdsteknologiske løsninger og hjælpemidler kan understøtte mennesker med demens i at bevare færdigheder og klare hverdagssituationer – og det kan være med til at skabe tryghed og lindring af symptomer i hverdagen. Man kan finde information om velfærdsteknologiske hjælpemidler til mennesker med demens i kommunens inspirationskatalog og i den velfærdsteknologiske udstilling.

MÅL

- Mennesker med demens og deres pårørende har mulighed for relevant støtte og rådgivning i alle faser af demensforløbet.
- Medarbejdere i berøring med borgere med demens kender støtte- og rådgivningstilbuddene i kommunen.

Det sikrer vi ved:

- At demenskonsulenterne fortsat tilbyder støtte og rådgivning til mennesker med demens og deres pårørende
- Let tilgængelig information om kommunens støtte- og rådgivningstilbud på demensområdet, fx på kommunens hjemmeside
- Let tilgængelig information om kontaktpersoner, arrangementer, sygdomsforløb, støtte og rådgivningstilbud til mennesker med demens og deres pårørende, fx når de møder demenskonsulenterne eller andre medarbejdere
- Samarbejde med Region Sjælland om foredragsrækker til mennesker med demens og deres pårørende
- Fortsat fokus på fleksible aflastningstilbud i nærmiljøet og/eller i eget hjem for pårørende til mennesker med demens
- Inddragelse af velfærdsteknologiske hjælpemidler og løsninger som en naturlig del af demensindsatsen.

Indsatsområde 4

Meningsfulde aktivitetstilbud

Mennesker med demens og deres pårørende vil gerne bevare deres kendte hverdag så længe som muligt.

Slagelse Kommune tilbyder allerede en række aktivitetstilbud på daghjem, aktivitetscentre og plejecentre. Kommunen samarbejder også med frivillige og foreninger, fx i forbindelse med motionscaféer og lokale pårørendegrupper.

Udover ovenstående tilbud er det vigtigt med tilbud om aktiviteter på naturlige samlingssteder i lokalområdet, så der opretholdes en normal hverdag.

Aktivitetstilbud skal tilrettelægges, så de tager udgangspunkt i den enkeltes behov – det betyder også, at der skal være mangfoldighed i tilbuddene, så der både er tilbud til borgere i de tidlige faser og i de senere faser af demenssygdommen.

Yngre med demens og deres pårørende er ofte særligt udfordret i dagligdagen med familieliv og de forpligtelser, der hører med til, at den ene part stadig kan være på arbejdsmarkedet. Der skal derfor være fokus på meningsfulde aktivitetstilbud til yngre personer med demens.

MÅL

- Mennesker med demens og deres pårørende har mulighed for at indgå i meningsfulde aktivitetstilbud.

Det sikrer vi ved:

- Fleksible tilbud, der tilgodeser behov og ønsker hos de mennesker, der benytter dem
- Slagelse Kommunes aktuelle aktivitetstilbud offentliggøres på kommunens hjemmeside
- Fokus på borgernære tilbud, der giver mulighed for, at mennesker med demens kan være en del af lokalsamfundet - både alene og sammen med pårørende
- Udvikling af aktivitetstilbud til alle faser i demensforløbet
- Undersøgelse af mulighederne for frivillige "følge på vej venner" til aktivitetstilbud
- Fokus på samarbejde med frivillige og foreningslivet i udvikling af aktivitetstilbud til mennesker med demens og deres pårørende.

Indsatsområde 5

Demensvenlige boligtilbud

Omgivelserne har stor betydning for trivsel og livskvalitet for mennesker med demens. Et af kendetegnene ved en demenssygdom er forstyrrelse af sansen for rum og retning. Denne forstyrrelse kan give utryghed og urolig adfærd hos mennesker med demenssygdomme. En måde at afbøde dette er gennem demensvenlig indretning. Demensvenlig indretning kan være mange ting, men handler blandt andet om genkendelighed, hjemlighed, tryghed, sikkerhed og tilpas stimuli.

Indretning af plejeboliger og plejecentre til mennesker med demens skal derfor understøtte hjemlighed, tryghed og genkendelighed. Demensvenlig indretning af de fysiske rammer kan dog aldrig stå alene – personale og pårørende spiller en vigtig rolle i forhold til stemning og nærvær.

DEMENSVENLIG INDRETNING

Hjemlighed

Genkendelighed

Tryghed og sikkerhed

Tilpas stimulerende omgivelser

Mulighed for at minimere uvedkommende stimuli og støj

Tydelig rumfunktion

Synlighed og overskuelighed

Bevidst valg af farver og kontrastfarver

Mange ledetråde til at orientere sig efter

Tilstrækkelig lys – mørke områder undgås

Let adgang til trygge og stimulerende udearealer

Kilde: Nationalt Videnscenter for Demens

MÅL

- Mennesker med demens og deres pårørende oplever, at plejecentrene og plejeboliger i Slagelse Kommune har en demensvenlig indretning, der understøtter, at mennesker med demens kan klare sig bedst muligt, og som gør hverdagen så tryk og sikker som muligt.
- Demensbehov indtænkes i kommende nybygninger og ombygninger.

Det sikrer vi ved:

- Fokus på demensvenlig indretning, når der nybygges eller renoveres plejeboliger og plejecentre
- Plejecentre og plejeboliger har fokus på hjemlig indretning og rammer, der skaber hjemlighed fx duft af mad

Indsatsområde 6

Demensvenligt samfund

Mennesker med demens har samme behov som alle andre for at føle sig inkluderet i familien, vennekredsen og samfundet for at kunne leve et godt liv. Men de har behov for støtte og hjælp for, at det kan lykkes.

Manglende viden er den største forhindring på vej mod et demensvenligt samfund.

Mennesker med demens og deres pårørende skal ikke føle, at de bør gemme sig med sygdommen. Derfor skal viden om demenssygdom og demenstilbud udbredes til mennesker med demens og deres pårørende, men også til civilsamfundet (frivillige organisationer, idrætsforeninger, virksomheder og forretninger). Inddragelse af civilsamfundet kan medvirke til, at borgere med demens føler tryghed og møder forståelse, når de færdes i det offentlige rum.

Samtidig indrettes kommunen demensvenligt, så det gør det lettere for mennesker med demens at færdes i kommunen og bruge kommunens tilbud.

DEMENSVENNER

Alzheimerforeningen står bag initiativet Demensvenner.

At være Demensven er først og fremmest en tilkendegivelse af, at man bakker op om mennesker med demens og gerne vil være med til at udbrede viden og nedbryde tabuer om demens.

MÅL

- Mennesker med demens skal opleve, at de kan leve og færdes trygt og opretholde et hverdagsliv med så høj grad af livskvalitet og selvbestemmelse som muligt.

Det sikrer vi ved:

- Fokus på samarbejde med frivillige og foreninger
- Inddragelse og samarbejde med demensvenner i kommunen
- Fokus på samarbejde med folkeskoler
- Fokus på formidling af viden om demens til civilsamfundet, fx gennem kampagner som huskeugen
- Fokus på at gøre offentlige steder og byrum demensvenlige.

